

Osobnosti s erby – 54.část

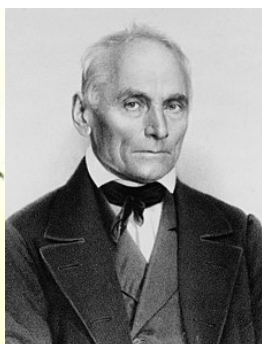
160
1862-2022

V další části osobností s erby bych Vám zde chtěl představit významné šlechtické osobnosti České obce sokolské, spojené nejen s jejím založením, kterého letos slavíme stošedesátileté výročí.

Okolnosti vzniku Sokola jsou spjaty s uvolněním poměrů v Rakousko-Uhersku, které následovalo po odvolání národem nenáviděného ministra Bacha. Byly zakládány různé kulturní vlastenecké spolky (jako Umělecká beseda, Hlahol či Svatobor), ale nová doba si žádala kromě oživení národní kultury i fyzickou zdatnost každého

jedince, proto se tehdy velmi dařilo různým tělocvičným ústavům. Mezi ně patřil také český ústav Malypetrův, který později sehrál důležitou roli při založení Sokola. Jedním ze cvičenců a později cvičitelů tu byl Miroslav Tyrš.

Právě v této době oslovil Tyrš české cvičence Schmidtova ústavu a získal je pro založení českého tělocvičného spolku. Spolu s Juliem Grégrem připravili znění stanov nově vzniklé Jednoty pražské a předložili je na c. k. místodržitelství v prosinci 1861. Stanovy byly schváleny, a tak byla do Malypetrova ústavu v Panské ulici svolána na 16. února 1862 (což je datum založení Sokola) ustavující valná hromada. Dostavilo se na ni 75 členů. Starostou byl zvolen Jindřich Fügner, místostarostou (později náčelníkem) Miroslav Tyrš, členy výboru se stali Rudolf Thurn-Taxis, Rudolf Skuherský, Emmanuel Tonner, Karel Steffek, František Písařovic, MUDr. Eduard Grégr, JUDr. Julius Grégr, Jan Kryšpín, Ferdinand Fingerhut (Náprstek), a JUDr. Tomáš Černý. Dalšími osobnostmi, které sympatizovaly s novým spolkem, byli J. E. Purkyně, Jan Neruda, Josef Mánes, J. Barák a další.

Jan Evangelista rytíř Purkyně

* 17. prosince 1787, Libochovice (zámek)

+ 28. července 1869, Praha-Nové Město

Český fyziolog, anatom, biolog, básník, filozof a zakladatel rytířského rodu Purkyňů (15.7.1869); otec malíře Karla Purkyně a meteorologa Emanuela Purkyně. Svým příspěvkem o živočišných tkáních složených z buněk s jádry (v Karolinu roku 1837) se stal jedním ze spoluzakladatelů cytologie. Jím založený rytířský rod Purkyňů se rozrostl do plno větví a i dnes žijí potomci jeho rodu. V Praze žil a zemřel ve Spálené ulici, což připomíná pamětní deska poblíž stanice metra Národní třída. Pochován je na vyšehradském hřbitově. Jeho pohřeb se stal velkou národní manifestací

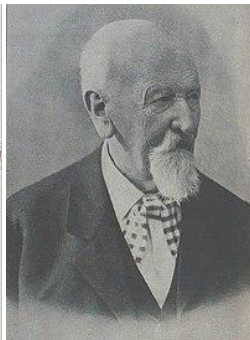
JUDr. Karel Stránský rytíř ze Stránky a Greifenfelsu

* 5. října 1898, Obříství

+ 14. dubna 1978, Praha

Český právník se stal starostou malostranského sokola, jehož členy byli i T.G. Masaryk nebo Edvard Beneš. Oženil se s Boženou Malypetrovou, dcerou politika Jana Malypetra. Jeho bratrancem byl Antonín Benjamin Svojsík, zakladatel českého skautingu, který svůj program testoval právě na tělesně zdatném Karlu Stránském.

Jako sokolský funkcionář byl Stránský v roce 1941 zatčen a odvezen do Terezína a později do Osvětimi. Jeho synové se stali obětí komunistické perzekuce, dva z nich, Petr a Jan, odešli za svobodou do Švýcarska, zatímco Jiří Stránský po pobytu v žaláři zůstal v Československu a postupně se začal věnovat i spisovatelské činnosti. Karel Stránský podnikal na konci 50. let kroky na jeho očištění.

JUDr. Rudolf princ Thurn-Taxis, později svobodný pán z Troskova

* 25. listopadu 1833, Praha-Malá Strana

+ 3. července 1904, Velehrad

Český vlastenec, právník, šlechtic a mecenáš. Podporoval české umění. Účastnil se také zakládání Sokola a vzhledem k zaneprázdnění mnoha jinými funkcemi v národním hnutí odmítl nabízenou funkci prvního starosty a přenechal ji Jindřichu Fügnerovi. Zajímavá osobnost s pohnutým životem, zásadový člověk a demokrat. Studoval českou řeč a literaturu, vystudoval práva, oženil se proti vůli a protesty knížecí

rodiny se ženou nešlechtického původu. Byl štedrý k českým umělcům, pomáhal Boženě Němcové, Karlu Sabinovi a mnoha dalším. V jeho pražském paláci se scházeli čeští hudební skladatelé – Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, spisovatelé a básníci Vítězslav Hálek a Karolina Světlá. Zásadně používal český jazyk. Pro své postoje byl pronásledován rakouskou policií. Vzdal se jména i stavu a přijal jméno svobodný pán z Troskova (3.3.1894, diplom 23.4.1894 ve Vídni).

Zdroj : www.sokol.eu, www.historickaslechta.cz, Wikipedia a *Almanachy českých šlechtických rodů*

Arnošt Drozd 11/2022

Příspěvek do *Genealogických a heraldických listů* 4/2022